



Behandeling proeftuin

De opzet van de proeftuin:

Bij de proeftuin kijken we naar kinderen. We kijken naar hoe zij reageren op prikkels en hoe zij zich ontwikkelen op het gebied van de primaire mondmotoriek (= consulten logopedie) . Met behulp van de behandelmethode, die aspecten bevat van het programma S.O.S. feeding, willen we zorgen dat kinderen minder sterk reageren op prikkels tijdens het eten. Dat doen we door middel van systematische desensitisatie. Dat is een duur woord voor minder gevoelig maken. Dat is belangrijk omdat kritische eters, door welke oorzaak dan ook, niet kunnen eten of proeven. Ze reageren door te vechten, vluchten of te bevriezen. Het betreft een groep kinderen die weigert te eten. De oorzaken hiervan verschillen heel sterk.

Wat we vaak zien is het volgende:

- KNO problemen
- Sondevoeding
- Reflux
- Moeheid
- Misselijkheid
- Geen hongergevoel herkennen
- Veel nare ervaringen hebben gehad in het mondgebied.
- Geregeld verslikken

Rol Basje (ergotherapeut):

Basje zorgt voor de opbouw van de voedingsmiddelen tijdens een sessie. De kenmerken (smaak, kleur, structuur, vorm, etc.). Iedere keer worden er drie groepen aangeboden aan het kind; Koolhydraten, eiwitten en groente en fruit. Ieder product lokt een andere mondbeweging uit. Wat je in je mond hebt bepaald wat je er motorisch mee moet gaan doen. Je leert eten door te eten.

Basje brengt het zintuigelijk profiel van het kind in kaart middels de uitslagen van de oudervragenlijst SP (sensory profile). Hiermee wordt duidelijk of het kind onder of overprikkeld is en welk eten makkelijk en moeilijk is (denk aan zoet = neutraal voedsel en bijvoorbeeld hard voedsel kan makkelijker zijn dan zacht, een cracker). Aangezien het eten bij de kinderen spanning oproept, er is sprake van een afweer ten opzichte van eten, is het van belang dat middels gestructureerde lichaamsbeweging er demping van prikkels gaat plaatsvinden Door middel van een bewegingsparcours van te voren en achteraf. Ook het goed zitten met of zonder verzwaring, of bewegen tussen door kan van belang zijn om met het eten goed te kunnen 'werken'.

Rol Aletta (pedagoog)



Aletta stemt het kunnen durven eten van het kind in de thuissituatie af met de ouders. Aan het begin van een sessie is er een korte terugkoppeling over hoe het de afgelopen periode gegaan is (terwijl het kind beweegt in de ruimte). Hierbij worden positieve en uitdagingen benoemd. Tijdens het spelenderwijs ontdekken en proeven wordt de interactie tussen ouder en kind geobserveerd en positieve helpende mechanismes worden meegegeven

We bieden de proeftuin 1 x per 4 weken aan. Het is de bedoeling dat er in de tussentijd op dezelfde manier in de thuissituatie geoefend wordt, zodat het kind vaker het betreffende eten op dezelfde manier krijgt aangeboden en er dus spelenderwijs meer aan kan wennen. Het is van belang dat dit ook voldoende gebeurt, want van 1 x per maand gaat een kind niet echt beter eten. We geven de aanzet in de proeftuin waarbij het vervolg thuis moet plaatsvinden. Dit moet een routine worden, door de herhaling van deze voorspelbare stappen gaat het kind leren eten.

Het is van groot belang dat je aanwezig bent op de afgesproken data en tijden. Opnieuw inplannen van een proeftuin afspraak is zeer beperkt mogelijk. Heb je 2 maal gemist dan werkt dat belemmerend op het behandelverloop en moeten we in gesprek met elkaar over het al dan niet voortzetten/de zinvolheid van de proeftuin.

De vooruitgang wordt bijgehouden door notities/rapportage tijdens de proeftuin, die krijgt u na de proeftuin gekopieerd mee, zodat u nog kan nalezen wat er gedaan is en wat we afgesproken hebben. De kinderen krijgen een proefkind mee op papier, waarmee duidelijk gemaakt kan worden (middels stickers of tekeningen) welke etensmiddelen geproefd zijn (bij de mond) en welke etensmiddelen het kind wel is gaan eten (in de buik). Deze visuele ondersteuning is van belang zodat voor het kind ook duidelijk is welke vooruitgang hij/zij boekt.

Basje neemt per keer voedingsmiddelen mee die geoefend gaan worden, daarbij is inbreng van de thuissituatie ook noodzakelijk. Neemt u iedere keer 2 a 3 producten mee die u graag met uw kind wil gaan proberen (die nu nog lastig zijn) en 1 die u kind heel lekker (wat makkelijk is) vindt. Daarbij denken we wel aan eten in de vorm van warm eten en brood eten, geen koekjes, snoepjes of chips.

Na 6 maanden volgt een evaluatie waarvan een kort verslag gemaakt wordt (richting verwijzer) en vervolgens worden de doelen opnieuw gesteld voor de tweede periode. Dan is er de eindevaluatie met advies stoppen of voortzetten voor maximaal nog 1 periode van 6 maanden.

Dat is de proeftuin en dat is wat wij doen!

Aletta Ansing

Basje Wentink



Rol Dietist:

Zij brengt in kaart hoe het huidige voedingspatroon van uw kind is in relatie tot groei en gewicht. Ze bekijkt samen met u welke voedingsproducten uw kind wil en kan eten. Hoe de groei en gewicht van uw kind verloopt. Welke voedingsstoffen mist uw kind en hoe kan dit aangevuld worden (middels voedingspreparaten, vitamine tabletjes maar vooral via de 'normale' voedsel inname als dat mogelijk is). Ook wordt er aandacht besteed aan de ontlasting. Dat wat erin gaat moet er ook weer uit! Heeft uw kind regelmatig buikijn doordat het verstopt zit dan is leren eten heel lastig. De dietist bespreekt de zorgen die u eventueel heeft omtrent de voedingstoestand van uw kind en zorgt samen met u dat hierin een evenwicht gevonden wordt.

Rol logopedist: In de basis kijkt een logopedist naar de slikfasen en de primaire mondmotoriek. Orale acceptatie is belangrijk om de ontwikkeling op gang te kunnen brengen.

Toelichting Slikken

Slikken gaat in vier fasen. De eerste twee fasen zijn tijdens de proeftuin van belang.

De eerste fase

Er gaat bij de proeftuin veel aandacht naar de voorbereidende orale fase. De weg van het bord naar de mond. Vaak is deze fase al behoorlijk lastig voor kinderen. We gaan er vanuit dat kinderen niet **kunnen** eten. Sommigen keuren eten af op basis van kleur! Afkeuren zorgt voor spanning, spanning zorgt voor een droge mond, niet willen kauwen en snel een kokhalsreflex oproepen. Als er in deze fase een drempel is, dan komt het hapje vaak niet eens in de buurt van de mond. Het hele lijf van het kind schreeuwt 'NEE'. Gelukkig lukt het vaak wel om hier verandering in aan te brengen. Dat proces kost tijd, veel tijd. Een eetprobleem ontstaat niet in één dag en is ook niet zomaar opgelost. Het is belangrijk om dat van te voren even te overdenken.

Als je eten je mond niet eens bereikt, dan doe je ook heel weinig ervaring opdoen en leren eten gaat dan langzaam en moeizaam. Je wilt het wel leren, maar hoe? Bij de proeftuin stimuleren we kinderen om dit proces op gang te brengen. Zonder dwang, maar wel met een duidelijk doel.

Desensitisatie. Verminderen van weigeren, kunnen opdoen van positieve ervaringen. Ontwikkeling van normale voedingspatronen.

- Het gaat om de orale senso-motoriek (logopedie)
- Het gaat om het omgaan met de dagelijkse eet- en drinkmomenten (ergotherapie)
- Het gaat om groeien, wat belangrijk is voor de algehele ontwikkeling (diëtetiek)
- Het gaat om voedingsstoffen die hierbij een rol spelen
- Het gaat om de beleving. Sociaal gebeuren en gewoonten binnen een gezin

Eten is veel meer dan kauwen en slikken alleen! De diëtist kan een plan schrijven en aangeven wat en hoeveel een kind minimaal moet eten en drinken, maar de vraag is soms hoe komen we op het punt dat dit mogelijk is? De logopedist wil afbijten en kauwen oefenen, maar als er niets in de mond kan om te gaan kauwen, dan houdt het op. De ergotherapeut kan wel een goede houding en stoel aanbieden, maar als het kind er alles aan doet, om weg te lopen van tafel, dan stopt het even....



Gelukkig, samen staan we sterk en is er altijd wel iets dat goed gaat! Een mooi kansje om van daaruit verder te werken en te oefenen. Met kleine stapjes en veel geduld werken naar een normale ontwikkeling van eet- en drinkgewoontes.

Slikfase 2

De orale fase van het slikken, fase twee. In deze fase is de beweging van kaak, lippen en tong van belang. Het gaat om het maken van een mooie voedselbolus en het transporteren van de bolus. We maken een hap klaar om door te slikken. Motorisch best lastig, want...

1. Je moet goed gaan zitten (houding is altijd nummer 1) Zit je niet goed, dan gaat er veel aandacht (hersencapaciteit) naar houding en hoofd- rompstabiliteit. Deze aandacht kan niet naar het slikken gaan. Terwijl voelen wat je doet en focussen op het hapje, nou juist zorgen voor het leren eten!
2. Je hap moet een bepaalde grootte hebben, afgestemd op de mogelijkheden. Een grote hap is moeilijk te verplaatsen en een klein hapje voel je minder goed. Wat werkt, hangt af van je persoonlijke profiel.
3. De hap heeft een temperatuur, smaak en structuur. Dat leer je voelen met je mond. Elk kind heeft een eigen voorkeur.
4. Je bijt een hapje af, of je pakt het met je lippen van de lepel. Je kunt ook van te voren een hapje maken, dat je met je handen in je mond stopt.
5. Je tong moet het hapje naar je kiezen brengen, links en rechts (soms zien we het hele hoofd nog meebewegen)
6. Pas als je het hapje klaar hebt gemaakt, om veilig en ontspannen door te slikken, dan slik je het door. Vanaf dan is de slikinzet reflexmatig. Je kunt dat niet sturen. Dat is fase 3.

Toelichting zintuiglijke prikkelverwerking

Iedereen heeft eigen voorkeuren voor (de hevigheid van) prikkels. Bijvoorbeeld hoe hard de muziek staat, hoe pittig of neutraal het eten mag zijn en hoeveel beweging als prettig ervaren wordt. Uitersten bij beweging zijn bijvoorbeeld heel graag en veel in de achtbaan gaan of het andere uiterste; liever met een boek op de bank zitten. De eerste persoon krijgt geen genoeg van beweging, de tweede ervaart beweging als te heftig. Die verschillen worden veroorzaakt doordat in de hersenen een 'prikkelfilter' zit, waar zintuiglijke prikkels meer of minder gedempt worden, of ongehinderd doorgelaten worden. En die prikkelfilter werkt bij iedereen anders.

Onderprikkelde

De hersenen kunnen er voor kiezen om informatie minder of niet door te laten. Ze besluiten dan dat veel zintuiglijke prikkels 'saai' zijn. Dan word je je minder of helemaal niet bewust van bepaalde prikkels en ben je **onderprikkelde**. Soms is dat goed, wanneer je helemaal niet hoeft te reageren op die prikkels. Denk aan het gezoem van een airconditioner of het gevoel van je kleren op je huid. Daar hoef je verder niets mee, die informatie kun je makkelijk missen. Maar je kunt – wanneer je onderprikkelde bent – ook informatie missen die je wel nodig hebt. Je struikelt omdat je de tas op de grond niet gezien had of je ziet de bal niet aankomen tijdens een potje voetbal. Je lichaam heeft meer informatie – en dus zintuiglijke prikkels – nodig. Daar kun je naar op zoek gaan door meer te wiebelen en friemelen. Wanneer je dat niet doet, blijf je een beetje sloom en ben je dus niet alert.

Overprikkelde

Wanneer er juist heel veel informatie doorgegeven wordt, doordat de meeste prikkels als 'VIP' bestempeld worden, dan ervaar je alle prikkels en ben je **overprikkelde**. Dat is goed wanneer prikkels belangrijk zijn voor onze veiligheid, bijvoorbeeld als je dreigt te vallen, of er komt een auto aan terwijl je over wilt steken. Maar wanneer de prikkel foutief het stempel 'VIP' mee heeft gekregen kun je last

SAUL.

hebben van onbelangrijke prikkels. Zoals het voelen van je bril op je oren en neus en het constante gekletter van de regen. Het lichaam heeft behoefte aan minder prikkels, want die zorgen snel voor stress. Je kunt er dus voor zorgen dat je prikkels vermijdt of jezelf kalmeert wanneer je teveel prikkels ervaart. Wanneer je dat niet doet, word je overspoeld door prikkels waardoor je hyperalert raakt.

Op deze manier kun je dus ook naar gedrag kijken, vanuit het verwerken van zintuiglijke prikkels. Dat laat onverlet dat er ook andere oorzaken kunnen zijn voor bepaald gedrag. Het is echter goed om de vraag te stellen of iemand te weinig of teveel prikkels ervaart en of hij met zijn gedrag prikkels aan het zoeken of vermijden is. Dit gedrag valt onder zelfregulatie. Het betekent dat de persoon prikkels opzoekt die hem helpen zich prettig te voelen en op te kunnen letten en dat hij prikkels vermijdt die vervelend zijn. Heel vaardig dus, want door het opzoeken of vermijden voel je je beter en kun je beter werken. En als het opzoeken of vermijden van prikkels storend is, zijn er alternatieve strategieën die naar behoefte prikkels toe voegen of weghalen. Het doel is dat iemand zich prettig voelt in zijn omgeving, een niveau van alertheid heeft die past bij de situatie en goed kan werken.

Meer informatie vind je terug op 7zintuigen.nl.



Ergo Actief
praktijk voor
(kinder-)ergotherapie

